

Pane prezidente,

vítám Vás u nás a přeji Vám ze srdce, aby Jste se v našich Tatrách zotavil a nabyl nových sil ku své těžké a namáhavé další práci.¹

Za vánoční dárek „Diary“ Vám srdečně děkuji,² jakož i za vzpomínku, že jste mi ho dal zaslati. Do Nového roku pak vám želám a všem Vaším pracovníkům, aby Jste měl radost z jejich spolupráce, aby dílo našeho státního národního a kulturního sjednocení uskutečňovalo se stálým tempem i vzdor těžkým poměrům a nevratným podnikáním.

A když Jste u nás, račte dovoliti, abych Vám několik slov napsal, jak se mi jeví situace na Slovensku. Všechny opoziční strany (ľudácká, kresťansko-sociálna i komunistická) na svém počtu príslušníkov upadajú, majú různé kalamity v organizáciách; Hlinkova strana rozštiepuje sa ďalej na novú frakciu, vedena pát[e]rem dr. Rudinským, a vzniká z ní štátotvorná strana.³ Ale na Slovensku ~~je~~ ^{je} prvá otravná „politická atmosféra“ (či jak bych to nazval), která paralyzuje dobrou vůli a chuť k radostné a plodné práci. I u dobrých lidí, jako nějaká kapka blenu v nápoji, otravuje a zhoršuje lidem duševní nádechy. To je příšera autonomismu, jehož základem je konec-konců naše zaostalost v každém směru a dlouholeté maďarské vzory. – Myslím, že budoucí volby přece však ukážou i číselný úbytek tohoto autonomismu. Přípravu děláme už k nim.

V svobodných chvílích připravuji se k habilitační práci ze sociální hygieny. Vzal jsem si téma: Degeneračné vlivy alkoholu na jednotlivce i rasu. Špeciálna otázka: Mimika a duševní stav alkoholiků. Mám pěknou sbírku fotografií k tomuto předmětu.⁴

Ale otázka alkoholismu u nás bude brzy otázkou „všennárodní“. Myslím, že zákonodárství naše v tomto směru vykonalo málo, téměř nic. Ten špiritus nás ubije – vždyť ho je u nás neslýchaná záplava. Kdyby bylo možno vymluvit a přesvědčit alkoholové velkopřemyslníky a jejich oporu, ministerstvo financí, že nad fiskální, ovšem jen dočasný a zdánlivý prospěch, je vyšší zájem zdatnosti a zdraví národa, dala by se otázka alkoholu u nás řešit základně. Byl bych velice spokojen, kdyby se mi podařilo aspoň do jisté míry přispěti svojí prací k žádoucímu řešení této otázky.

Prajem Vám ešte raz sily a zdravia k Vašej požehnanej práci za blaho nás všetkých!
Značím sa Vám v hlbkej úcte oddaný

Šrobár.

V Bratislave, dňa 6./I. '23.

DOPIS

AÚTGM, f. T. G. Masaryk, sign. R-2, k. 396. Originál, rukopis.^b

a – Psáno na hlavičkovém papíře Dr. Vavro Šrobár.

b – Na dokumentu vlastnoruční Masarykova poznámka tužkou: Slovensko.

- 1 – T. G. Masaryk odcestoval po Novém roce na krátkou dovolenou do Tatranské Lomnice. Srov. MASARYK, T. G. *Cesta demokracie II.* Praha 2007, s. 392.
- 2 – Rozumí se dárky, které Kancelář prezidenta republiky posílala prezidentovým jménem vybraným adresátům. Většinou se dávala buď kolínská voda, nebo právě zmiňovaný diář.
- 3 – Jozef Rudinský frakci nezaložil, odešel do USA, kde propagoval autonomismus mezi americkými Slováci. Viz KRAMER, Juraj. *Iredenta a separatizmus v slovenskej politike.* Bratislava 1957, s. 30–31.
- 4 – Fotografie jsou uloženy v LA PNP ve fondu Ivan Hálek, k. 1.

[M. Getting] T. G. Masarykovi^a
[Washington, 25. ledna 1923]

/105

Situačná správa a vývin koncentrácie proti-autonomistických grúp.^b

1. *Protiautonomistická opozícia v Slovenskej lige.^b*

Opozícia proti okamžitému vymáhaniu vtelenia Pittsburskej dohody do Ústavy Čsl. republiky koncentruje sa vo dve grupy – nateraz – v Chicagu a v New Yorku. Chicago zahrňuje od Clevelandu na západ skoro všetky spolky Ligy. New York koncentruje na seba štyri okresné zbory, teda skoro celú tretinu dnešnej Slovenskej ligy. Uvádzaním Chicaga alebo New Yorku referent myslí vždy tieto dve grupy. Situácia v tomto okamžení je nasledovná: Na rezolúcie chicagské a newyorskú odpovedal predseda Slovenskej ligy po uplynutí celého mesiaca, teda keď už prišli správy z ČSR o neúspechu akcie Hlinkovej a všetkých iných činiteľov, a postavil sa na stanovisko VNÚTORNEJ SPOLKOVEJ DISCIPLÍNY, tj. hľadá spôsob, ktorým by bolo možno všetkých tých, ktorí sú na čele protiautonomistickému pohybu, vyhodit' z Ligy. Polemika o tomto sa ešte len vyvíja a potešiteľným zjavom je, že z tejto debaty, vedenej na jednej strane čikágskym [!] časopisom *Novými Časmi* (Ján Matlocha a Štefan Húska), newyorským *N. Y. Denníkom* a Slovenským Sokolom proti všetkým ostatným – tieto tri časopisy a okolo nich grupujúci ľudia vážne pomýšľajú na utvorenie trvalej proti-autonomistickej organizácie.

Predseda Slovenskej ligy, p. Ivan Bielek, pokúsil sa v Pittsburghu skrze miestny okresný zbor Ligy zahájiť „proti-akciu“ tiež vynesением rezolúcie, ktorú ako prílohu číslo 1 pripojujeme ku tejto správe.¹ Rezolúciou touto žiadaná je správa Slovenskej ligy, aby „opozícia“ bola z Ligy vytvorená. Ponevác však v opozícii stojí nielen podpredseda Slovenskej ligy, Židek z Chicaga, ale aj pokladník Stas z Perth Amboy a skoro polovica ostatných úradníkov – boj tento bude zaujímavý a môže sa skončiť pre Slovenskú ligu veľmi neblaho.

V boji tomto silnú mravnú oporu dostáva predseda Slovenskej ligy od slovenských katolíkov, ktorí mali tieto dni kongres v Clevelande. Nakoľko informácie referenta sú nie úplné, s určitostou tvrdiť možno, že všetok vplyv slovenského katolíctva (s pevným